

שור עמו שלא יחזק אותו הצד האחר, ולכן נקרא יוסף בכור, שאותו שור שנטל בכור שורו ודאי, והוא שור, שור תם ויעקב איש תם רבון ושליט, בעל הבית שאותו שור תם שורה בתוכו:

ע"כ מההשמות

ויזכר אלהים אל רחל, שהרי במזל זה תלוי, ומשום כך כתוב בה זכירה. וה' פקד את שרה - זה לא היה מהמזל. ואם תאמר שהרי הבנים תלויים במזל ולא למטה - פאן בשרה זה לא היה במזל, אלא פתוב וה', הכל יחד. אם כך, למה פתוב פקידה? אלא ודאי הזכירה [היו] הייתה מקדם לכן, והמפתח הזה נמסר למטה, כמו שכתוב (בראשית י) ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו'. אחרי כן כמו זה - פיון שנוצר בסוד שלמעלה, אחר כך נאמר בסוד של הנקבה פקידה, שיהיה הכלל של הכל יחד.

ויזכר אלהים אל רחל. רבי חייא פתח ואמר, (שמות ו) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אתם ואזכר את בריתי. ואזכר - הרי זכירה, משום שהיא למעלה, שהמזל הזה הוא למעלה בזכר, בא על פקידה שהיא בגלות למטה בנקבה. כמו כן ויזכר אלהים את רחל, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

בא ראה, פתוב פקד פקדתי אתכם. וכי פקד פקדתי? והרי הפקידה עומדת בנקבה, ובאותו הזמן היתה בגלות, והיא אומרת פקד פקדתי? אלא שפאן יש להסתפל, וכאן סוד של החכמה, והיא בגלות, איך נראה למשה פאן ואיך אמרה פקד פקדתי.

דלא יתקיף לסטרא אחרא. ובגין כך אתקרי יוסף בכור, דההוא שור דנטל, בכור שורו ודאי, וההוא שור, שור תם ויעקב איש תם. רבון ושליט מאריה דביתא, דההוא שור תם

שארי בגויה: (עד כאן מההשמות)

ויזכר אלהים את רחל, (בראשית ל) דהא במזלא תליא, ובגין כך פתיב בה זכירה. (בראשית כא) וה' פקד את שרה, לאו ממזלא הוה. ואי תימא דהא בנין במזלא תליין ולא לתתא, הכא בשרה לאו במזלא הוה. אלא וה' פתיב, כלא כחדא.

אי הכי אמאי כתיב פקידה, אלא ודאי זכירה, (דא) הות מקדמת דנא, ואתמסר מפתחא דא לתתא, פמה דכתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו'. ולבתר פגוונא דא, וכיון דאדפר, ברזא דלעילא, לבתר אתמר ברזא דניקבא פקידה, למהוי כללא דכלא כחדא.

ויזכר אלהים את רחל. רבי חייא פתח ואמר, (שמות ו) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אתם ואזכר את בריתי. ואזכר הא זכירה, בגין דאיהו לעילא. דהאי מזלא דאיהו לעילא בדכורא, אתא על פקידה דאיהי בגלותא לתתא בנוקבא. פגוונא דא ויזכר אלהים את רחל, פמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

הא חזי, פתיב, (שמות א) פקד פקדתי אתכם, וכי פקד פקדתי, והא פקידה בנוקבא קיימא ובההוא זמנא בגלותא הות, ואיהי אמרת פקד פקדתי. אלא הכא אית לאסתפל, ורזא דחכמתא הכא ואיהי בגלותא היך אתחזי למשה הכא, והיך אמרת פקד פקדתי.

אָרָא הָכִי אוֹלִיפְנָא שְׁמַשָּׂא כַד נָהִיר, אִיהוּ בְשִׁמְיָא, וְתוֹקְפִיה וְחִילִיה שְׁלֹטָא עַל אַרְעָא בְּכָל אֶתְר. כְּגוֹנָא דָּא (ישעיהו ו) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּזִמְנָא דְּמִקְדָּשָׁא קָאִים, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דָּא אַרְעָא קְדִישָׁא. וְהִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אִיהוּ לְעִילָא, וְתוֹקְפָא סַחְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְאַגְנָא עֲלֵייהוּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִינוּן בְּאַרְעָא אַחְרָא.

וְתָא חֲזִי, שְׂכִינְתָא לְתַתָּא וְשְׂכִינְתָא לְעִילָא. שְׂכִינְתָא לְעִילָא בְּתַרִּיסַר תַּחֲוּמֵי רְתִיכִין קְדִישִׁין, וְתַרִּיסַר חִיּוּן עֲלֵאִין. שְׂכִינְתָא לְתַתָּא בְּתַרִּיסַר שְׁבַטִין קְדִישִׁין, וְכַדִּין אַתְּפִלִּילת שְׂכִינְתָא לְעִילָא וְתַתָּא, וְכֹלָא בְּחַד זְמַנָּא כְּחַדָּא. וְאַף עַל גַּב דְּבְזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא לְתַתָּא, לָא אַתְּפִקְנַת לְעִילָא, הָכִי נִמְי לָא אַתְּפִקְנַת, בְּגִין דְּלְתַתָּא לָא אַתְּפִקְנַת, וְדָא הוּא בְּגָלוּתָא עֲמַהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאִיהוּ בְּגָלוּתָא עֲמַהוּן.

בְּמָה אַתְּפִקְנַת, לְמַלְפָּא דְּמִית בְּרִיה, מָה עֵבֵד כְּפָא לִיה לְעַרְסִיה עַל אַבְלָא דְּבְרִיה, וְלָא אַתְּקִין לִיה לְעַרְסִיה, אֶלָּא נָטַל כּוּבִין וְדַרְדְּרִין, וְאַטִּיל תַּחוּת עַרְסִיה, וְשָׁכִיב עֲלֵיהּ, כְּפֹךְ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּיּוֹן דְּאַתְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּחַרְבּ מִקְדָּשָׁא, נָטַל כּוּבִין וְדַרְדְּרִין וְשׁוּי תַּחוּתֵיהּ, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מֵלֶאֱפֶי ה' אֵלָיו בְּלִבַת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ בְּגָלוּתָא.

בְּקַד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם, מֵאֵן דִּלָּא קְוִימָא בְּרִשׁוּתֵיהּ, מָה פְּקִיד, וּמָה עֵבִיד. אֶלָּא פְּקִיד מְלַעֲיָא, פְּקַדְתִּי מִלְתַּתָּא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָאִי זְכִירָה הוּת עֲלֵהּ מִקְדָּמַת דְּנָא, דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. כִּיּוֹן דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר, הָא זְכִירָה אַתְּמָנָא עֲלֵהּ, וּבְגִין כְּפֹךְ אִמְרַת לְכַתֵּר פְּקִיד פְּקַדְתִּי. (דף קט ע"א)

אָרָא כְּפֹךְ לְמַדְנֹו, כְּשֶׁהֲשַׁמְשׁ מֵאִיר - הוּא בְּשָׁמִים, וְתַקְפּוּ וְכַחוּ עַל הָאָרֶץ בְּכָל מְקוּם. כְּמוֹ כֵּן מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּזִמְנָן שְׁהִמְקַדְּשׁ עַמְד - מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זוּ הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְכַעַת שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוּת - הִיא לְמַעְלָה, וְהַתְּקַף מִקִּיף אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִגָּן עֲלֵיהֶם, וְאַף עַל גַּב שְׁהֶם בְּאַרְץ אַחְרַת. וְכֹא תְרָאָה, שְׂכִינָה לְמַטָּה וְשְׂכִינָה לְמַעְלָה. שְׂכִינָה לְמַעְלָה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים מְרַכְבוֹת קְדוּשׁוֹת וְשָׁתִים עֶשְׂרֵה חִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת. שְׂכִינָה לְמַטָּה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטִים קְדוּשִׁים. וְאִזּוּ נִכְלַלַת הַשְׂכִּינָה לְמַעְלָה וְלְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת יַחַד. וְאַף עַל גַּב שְׁבִזְמַן שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוּת לְמַטָּה לָא נִתְקַנַּת לְמַעְלָה, כְּפֹךְ גַּם לָא נִתְקַנַּת מִשׁוּם שְׁלִמְטָה לָא נִתְקַנַּת, וְזֵהוּ בְּגָלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא בְּגָלוּת עֲמַהּ.

בְּמָה נִתְקַנַּת? לְמַלְךְ שְׁמַת בְּנוֹ, מָה עֶשֶׂה? כְּפֹה אֵת מִטְּחוֹ עַל אַבְלָ בְּנוֹ, וְלָא הַתְּקִין לוֹ אֶת מִטְּחוֹ, אֶלָּא נָטַל קוֹצִים וְדַרְדְּרִים וְהִטִּיל תַּחַת מִטְּחוֹ וְשָׁכַב עֲלֵיהּ. כְּפֹךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּיּוֹן שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִחְרַב הַמִּקְדָּשׁ, לְקַח קוֹצִים וְדַרְדְּרִים וְשֵׁם תַּחְתָּיו. זֵהוּ שְׁכַתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו מֵלֶאֱפֶי ה' אֵלָיו בְּלִבַת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה, מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל הִיוּ בְּגָלוּת.

בְּקַד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם, מֵאֵן דִּלָּא קְוִימָא בְּרִשׁוּתֵיהּ, מָה פְּקִיד, וּמָה עֵבִיד. אֶלָּא פְּקִיד מְלַעֲיָא, פְּקַדְתִּי מִלְתַּתָּא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָאִי זְכִירָה הוּת עֲלֵהּ מִקְדָּמַת דְּנָא, דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. כִּיּוֹן דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר, הָא זְכִירָה אַתְּמָנָא עֲלֵהּ, וּבְגִין כְּפֹךְ אִמְרַת לְכַתֵּר פְּקִיד פְּקַדְתִּי. (דף קט ע"א)

בְּקַד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם, מֵאֵן דִּלָּא קְוִימָא בְּרִשׁוּתֵיהּ, מָה פְּקִיד, וּמָה עֵבִיד. אֶלָּא פְּקִיד מְלַעֲיָא, פְּקַדְתִּי מִלְתַּתָּא, מָאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָאִי זְכִירָה הוּת עֲלֵהּ מִקְדָּמַת דְּנָא, דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. כִּיּוֹן דְּכַתִּיב וְאַזְכֹּר, הָא זְכִירָה אַתְּמָנָא עֲלֵהּ, וּבְגִין כְּפֹךְ אִמְרַת לְכַתֵּר פְּקִיד פְּקַדְתִּי. (דף קט ע"א)

הָא זְכִירָה אַתְּמָנָא עֲלֵהּ, וּבְגִין כְּפֹךְ אִמְרַת לְכַתֵּר פְּקִיד פְּקַדְתִּי. (דף קט ע"א)